

ňa. Medzistupňom by mal byť názov s elidovaným členom (napr.: *Kurucová jama – Kurucová – Kurucka* (RVČ), *Šturmánová hvara – Šturmánová – Šturmánka* (RVČ)). V našom prípade sa pri univerbizácii chotárných názvov používa sufix *-ka* a nárečový variant *-iška*.

4. Polyonymia chotárných názvov odvodených od krstného mena majiteľa môže vzniknúť tak, že v jednotlivých formách sa odráža individuálny vzťah k tejto osobe. Takýmto spôsobom vznikla polyonymia objektu *Za Valenta – Za Valentka – Za Valentika* (RV). V týchto názvoch je obsiahnutá základná podoba krstného mena Valent a hypokoristické podoby Valentko, Valentik.

5. Polyonymia vzniká kombináciou predchádzajúcich spôsobov. Nový názov chotárneho objektu pomenovaného pôvodne *Mokra poľaň* je *Bombová* (MH). Tento názov vznikol potom, ako sa majiteľom Mokrej poľany stal Bomba. Forma názvu *Bombová* však vznikla nielen podľa majiteľa, ale aj elipsou člena názvu (poľaň, hora, úboč, lúka...). Pri vzniku pomenovania *Hajnáčka* (pôvodne *Javorina* (MH)) sa použilo meno podľa majiteľa spolu s univerbizáciou.

Na záver sa vynára otázka, ako sa prejavuje polyonymia v spoločenskom fungovaní, v konkrétnej onymickej situácii. Nedá sa jednoznačne konštatovať, že polyonymia narúša komunikáciu (porov. Majtán, 1976, s. 45). Je prirodzené, že forma názvu musí byť zrozumiteľná pre komunikujúcich. Z hľadiska spôsobu tvorenia nových názvov sú komunikačne rovnocenné univerbizované názvy, a to v okruhu celej obce. Toponymá, v ktorých je využitá hypokoristická podoba krstného mena majiteľa, komunikáciu narúšajú v porovnaní s predchádzajúcimi typmi o niečo viac. Vo sfére používania v rámci obce komunikáciu narúšajú predovšetkým názvy vzniknuté zmenou lexémy v rámci viacčlenného pomenovania alebo názvy so zmenou onymizovaného apelatíva. Pri týchto formách sa zužuje sféra používania až na úroveň mikrosociety (najčastejšie rodiny). Pri spoločenskom fungovaní názvu v konkrétnej onymickej situácii by sme teda mohli hovoriť aj o mikrosociálnych toponymách, ktorých základnou charakteristikou by bola malá dôležitosť pomenovaného objektu pre väčší kolektív a nízka komunikačná potencia.

Literatúra

BLANÁR, V.: Lingvistický a onomastický status vlastného mena. In: VI. Slovenská onomastická konferencia (Nitra 4.–6. apríla 1974). Red. M. Majtán. Bratislava, Veda 1980, s. 23–29.

Historický slovník slovenského jazyka zv. I. (A–J). Red. M. Majtán. Bratislava, Veda 1991.

HORECKÝ, J. – BUZÁSSYOVÁ, K. – BOSŤK, J. a kol.: Dynamika slovnej zásoby súčasnej slovenčiny. Bratislava, Veda 1989.

ILA, B.: Gömör megye zv. II. Akadémiai kiadó, Budapest 1944.

ILA, B.: Gömör megye zv. III. Akadémiai kiadó, Budapest 1946.

KRŠKO, J.: Onymizácia apelatív v chotárných názvoch obce Revúčka. In: *Varia IV*. Zost. M. Nábeľková, P. Odaloš. Bratislava – Banská Bystrica. Slovenská jazykovedná spoločnosť pri SAV – Pedagogická fakulta Univerzity Mateja Bela 1995, s. 19–21.

MAJTÁN, M.: Mimojazyková stránka toponyma. In: Zborník materiálov zo VI. Slovenskej onomastickej konferencie (Nitra 4.–6. apríla 1974). Red. M. Majtán. Bratislava, Veda 1976, s. 31–37.

MAJTÁN, M.: Spoločenské fungovanie toponyma. In: Zborník materiálov zo VII. slovenskej onomastickej konferencie (Zemplínska šírava 20.–24. septembra 1976). Red. M. Majtán. Bratislava, Veda 1980, s. 43–49.

ODALOŠ, P.: Nespisovné útvary v komunikácii basketbalového a penitenciárneho prostredia. Kandidátska dizertačná práca. Bratislava, Jazykovedný ústav Ľ. Štúra Slovenskej akadémie vied 1994.

ORLOVSKÝ, J.: Gemerský nárečový slovník. Martin, Osveta 1982.

ORLOVSKÝ, J.: Chotárne názvy z Gemera. In: *Obzor Gemera*, roč. V, č. 2, s. 70–71.

O predponah v narečju

Drago Unuk

Pedagoška fakulteta, Maribor

Knjižni jezik in narečje sta popolna jezikovna sestava. Narečje je, s tem tudi vsak govor znotraj narečja (poimenovanje je v tem zbirni pojem), zaključen jezikovni sestav, ki je zadosten govorcem, saj z njim uredničujejo vse sporazumevalne potrebe na določenem zemljepisnem prostoru. Raba narečja (govora) je vezana na zasebno sporazumevanje, omejeno s prostorskim okoljem in vsebinami vsakdanjih potreb. Jezikovne posebnosti se kažejo na vseh ravniinah.

Sestav knjižnega jezika je vseobsežen, (lahko) sestavljen iz delnih sestavov in večfunkcionalen, v določenih merih odmišljen ter umeten, zlasti pa za vsakega govorca drugoten. Takšen sestav je dogovorno normiran, raba pa predpisana v glavnem za področje javnega sporazumevanja. V narečju je normiranost zgolj navidezna; je le vsota pogostnosti in ustaljenosti kolektivne rabe. Kljub navidezni ohlapnosti in nezamejenosti pa je narečje trden, zaokrožen in samozadosten jezikovni sestav na vseh ravniinah.

Glede na to, da je knjižna zvrst najbolj preučevana in najbolj natančno opisana ter popisana, in glede na dejstvo, da sta njegova osnova osrednjeslovenski narečji (gorenjščina in dolensjščina), je primerjava obravnavanih govorov s sistemom knjižnega jezika obenem tudi poskus vzporejanja vzhodnoslovenskega jezikovnega področja z osrednjim.